

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни

«АДАПТАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО ВИМОГ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

*(для здобувачів третього (докторського) рівня вищої освіти денної та заочної
(дистанційної) форм навчання спеціальності 081 «Право»)*

(Електронне видання)

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
господарського права
Протокол № 10 від 23.04.2024 р.

Київ
2024

УДК 342:340.134

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Адаптація національного законодавства до вимог сталого розвитку» (для здобувачів третього (докторського) рівня вищої освіти денної та заочної (дистанційної) форм навчання спеціальності 081 «Право») (Електронне видання). Уклад.: О.В. Шаповалова. Київ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2024. 30 с.

Методичне видання спрямоване на вивчення і засвоєння здобувачами вищої освіти самостійно та на підставі лекційного матеріалу теоретичної основи та практичного матеріалу з дисципліни «Адаптація національного законодавства до вимог сталого розвитку».

Укладач:

О.В. Шаповалова, д.ю.н., проф.

Рецензент:

Л.В. Котова, к.ю.н., проф.

© Шаповалова О.В., 2024

© СНУ ім. В. Даля, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	7
2. ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	8
Практичне заняття 1.....	8
Практичне заняття 2.....	10
Практичне заняття 3.....	12
Практичне заняття 4.....	14
Практичне заняття 5.....	16
Практичне заняття 6.....	19
Практичне заняття 7.....	21
Практичне заняття 8.....	23
Практичне заняття 9.....	25
Практичне заняття 10.....	27
3. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ПРАКТИЧНОМУ ЗАНЯТТІ.....	30

ПЕРЕДМОВА

Глобалізація, яка стала однією з визначальних характеристик світової економіки кінця ХХ – початку ХХІ століть, поставила перед урядами багатьох країн, у тому числі й України, проблему пошуку нових форм і методів адаптації національного економічного та політико-правового середовища до сучасних вимог здійснення міжнародних економічних відносин.

Дослідження правового забезпечення адаптації інвестиційної моделі розвитку економіки України до права Європейського Союзу є актуальною проблемою, що було обумовлено в численних наукових публікаціях і концептуальних джерелах. У той же час конституційний припис про забезпечення з боку держави соціальної спрямованості економіки ще не реалізовано повною мірою в спеціальних юридичних конструкціях українського законодавства.

Найбільшою мірою триєдина проблематика сталого розвитку стосується господарсько-правових засобів. Саме вони мають своїм завданням утримання цілісності правової регламентації найважливіших економічних діянь, пов'язаних із господарським використанням природних ресурсів та забезпеченням соціальної спрямованості природокористування. Водночас зростання економічної влади у сфері господарювання, у тому числі щодо природних ресурсів, нерідко створює різного ступеня перешкоди на шляху реалізації Концепції сталого розвитку. Тому ті з господарсько-правових засобів, які адекватні завданням Концепції, потребують активізації, зокрема, є потреба в адаптації законодавства до вимог сталого розвитку не ситуативно, а цілеспрямовано – на комплексне вирішення завдання організації господарського використання надр, вод, повітря. Така можливість дещо зросла з прийняттям Господарського кодексу України (ст.ст. 5, 6, 11-12, 14-15, 45, 48, 148-153, 392, 406), оскільки він започаткував виокремлення в господарському законодавстві функціонально-цільової підсистеми сприяння сталому розвитку. Натомість недостатньо скоординованими залишаються інституціональні перетворення, які необхідні для підвищення ефективності господарського використання природних ресурсів.

Для розв'язання проблеми адаптації національного законодавства до вимог сталого розвитку важливо визначити вихідні методологічні та загальнотеоретичні положення в розумінні сучасного призначення вказаної галузі та Господарського кодексу України.

Зазначені обставини вказують на актуальність розгляду на практичних заняттях тем, обраних для аудиторної роботи здобувачів вищої освіти.

Метою практичних занять з навчальної дисципліни «Адаптація національного законодавства до вимог сталого розвитку» є набуття здобувачами вищої освіти третього освітньо-наукового рівня відповідних знань щодо методологічних аспектів адаптації національного законодавства до вимог сталого розвитку як визнаних світовим співтовариством цілей і принципів, модифікованих з урахуванням правових традицій України.

Практичні заняття з навчальної дисципліни «Адаптація національного законодавства до вимог сталого розвитку» покликані сформувати у майбутніх фахівців:

- знання про: основні тенденції та закономірності взаємодії сучасних правових систем світу під впливом процесу глобалізації; особливості трансформації правотворчого процесу всередині держав; правовий зміст регулювання економіки, як в Україні, так й розвинутих країн світу; основні передумови та напрямки адаптації національного законодавства до узгоджених міжнародних правових норм і правил; стан і проблеми нормативно-правового забезпечення сталого розвитку в Україні; стратегічні положення щодо запровадження концептуальних засад сталого розвитку в Україні; очікувані результати імплементації програмних заходів переходу до сталого розвитку; особливості та закономірності розвитку національного та зарубіжного господарського законодавства у контексті виконання вимог сталого розвитку; прогресивні напрацювання розвинених країн світу щодо організаційних форм, механізмів та інструментів регулювання різних сфер господарювання, що можуть бути адаптованими до умов України в процесі адаптації національного законодавства до вимог сталого розвитку;

- вміння: самостійно аналізувати наукову літературу з тематики спецкурсу; самостійно виявляти проблеми адаптації національного законодавства до вимог сталого розвитку (на підставі аналізу чинного законодавства, праць науковців та практичних працівників з цих питань, правозастосовної практики, зарубіжного досвіду); обґрунтовувати результати свого аналізу; напрацьовувати власні пропозиції щодо розв'язання зазначених проблем та оформити результати проведеного дослідження у формі наукової доповіді; застосовувати набуті теоретичні знання при вирішенні проблем правозастосовного характеру.

З метою досягнення поставлених мети й завдань практичні заняття з навчальної дисципліни «Адаптація національного законодавства до вимог сталого розвитку» мають такий порядок проведення:

- 1) обговорення питань теоретичного, проблемного або аналітичного характеру, які були висвітлені на лекційному занятті та які були задані здобувачам вищої освіти на самостійну проробку;
- 2) закріплення теоретичного матеріалу за допомогою визначення основних термінів із зазначеної теми;
- 3) прес-конференція доповідей аспірантів;
- 4) підбиття підсумків заняття та повідомлення завдання до наступного практичного заняття.

Основою для підготовки здобувачів вищої освіти до практичних занять є тематичні плани практичних занять. При підготовці до практичного заняття аспірант повинен всебічно розглянути і засвоїти питання, що були предметом лекції та винесені на практичний розгляд, а саме:

- 1) ознайомитись з планом практичного заняття та переліком навчальної літератури, що надана наприкінці плану;
- 2) перевірити наявність попереднього конспекту лекції;
- 3) підготувати запитання до викладача з питань, які виносяться на розгляд;
- 4) підготувати доповіді з проблемних питань за темою, що розглядається.

У процесі підготовки аспірант має чітко усвідомити зміст питань, що виносяться на обговорення, довести свою думку щодо них, або пропозиції щодо удосконалення й адаптації національного законодавства з питань, що

обговорюються. Це досягається завдяки аналізу правових норм діючого національного законодавства та вивченню досвіду розвинених країн світу із конкретної проблематики. Допомогою також мають бути монографії вчених-юристів, доповіді та статті щодо адаптації національного законодавства до вимог сталого розвитку. Особливу роль при підготовці до практичних занять має опрацювання міжнародного законодавства. Важливо надавати особисту оцінку при порівнянні норм внутрішнього законодавства із зарубіжними аналогами та аргументувати свою точку зору.

Позитивним моментом підготовки до практичних занять є написання аспірантами змістовних доповідей та наукових статей. При проведенні практичного заняття викладач оцінює усні та/або письмові відповіді здобувачів вищої освіти, підготовлені доповіді, участь у дискусіях, вміння доводити власні думки та захищати свою позицію.

Отримання аспірантами оцінки за практичні заняття враховуються при встановленні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни «Адаптація національного законодавства до вимог сталого розвитку».

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тематичний план практичних занять з дисципліни «Адаптація національного законодавства до вимог сталого розвитку» представлений в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Тематичний план практичних занять з дисципліни «Адаптація національного законодавства до вимог сталого розвитку»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Адаптація національного правового середовища до сучасних вимог становлення суспільних відносин в умовах глобалізації	2
2	Трансформація концептуальних положень про сталий розвиток у вимоги національного законодавства	2
3	Адаптація господарського законодавства до вимог ЄС щодо сталого розвитку	2
4	Зарубіжний досвід реалізації інноваційної стратегії сталого розвитку	2
5	Дозвільні та договірні відносини у сфері природокористування та охорони навколишнього природного середовища	2
6	Оцінка показників сталого розвитку у звітах	2
7	Проблеми формування інноваційного суспільства в Україні	2
8	Трансформаційні процеси в освітній сфері в контексті парадигми сталого розвитку	2
9	Адаптація міжнародних антикорупційних заходів в економічній діяльності як загальносвітова проблема	2
10	Імплементация стратегічних напрямків державно-приватного партнерства у світі та Україні в умовах сталого розвитку	2
<i>Усього годин:</i>		22

2. ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1

Тема 1. Адаптація національного правового середовища до сучасних вимог становлення суспільних відносин в умовах глобалізації.

Мета заняття: дослідження особливостей адаптації національного законодавства до міжнародних вимог, модифікованих з урахуванням правових традицій України, в умовах глобалізації, яка є загальновизнаною тенденцією розвитку сучасного суспільства.

Задачі заняття: акцентування уваги на рисах сучасної правової глобалізації, притаманних Україні, та з'ясування її способів; висвітлення особливостей і закономірностей взаємодії сучасних правових систем світу під впливом процесу глобалізації; аналіз найголовніших виявів зближення сучасних правових систем світу та зростання ролі міжнародного права; дослідження особливостей трансформації правотворчого процесу всередині держав; визначення основних передумов та напрямів адаптації національного законодавства до узгоджених міжнародних правових норм і правил, надання пріоритету міжнародного законодавства над національним.

План заняття:

1. Наукове пізнання правового мислення, що змінює правовий режим (правопорядок) в суспільстві в умовах сучасної глобалізації.
2. Загальні основи становлення та етапи розвитку цивілізаційного права.
3. Перспективи об'єднання способів та засобів правового регулювання суспільних відносин у всіх народів, цивілізацій та держав.
4. Прогнози щодо формування єдиної для цивілізаційного права методології розробки правовий понять та уявлень.
5. Право Ради безпеки ООН, ВОТ, ЄС як приклади формування наднаціонального права, що приписує державам і народам найбільш загальні міжнародні імперативи поведінки.
6. Запобігання корупції та зближення правового регулювання відносин, пов'язаних зі збиранням державних доходів в Україні та у країнах ЄС як умова сталого економічного розвитку нашої країни.
7. Проблеми трансформації права в умовах глобалізації.

Визначення основних термінів: глобалізація, правова глобалізація, правове середовище, правова система, національне право, міжнародне право, наднаціональне право, адаптація, трансформація, гармонізація, зближення, інтеграція, інтернаціоналізація, імплементація.

Теми доповідей:

1. Глобалізація як фактор формування наднаціональної системи правового

- регулювання суспільного життя.
2. Вплив глобалізації на формування законодавства України.
 3. Феномен наднаціональності у сучасній правовій доктрині.
 4. Місце та роль основних принципів міжнародного права в процесі правової глобалізації.
 5. Механізм зближення та взаємодія сучасних правових систем світу в умовах глобалізації.
 6. Вплив норм міжнародного права на правову систему України.
 7. Правова гармонізація як необхідна складова євроінтеграційних процесів в Україні.

Список рекомендованої літератури

1. Бірюкова А. Трансформація національної правової системи в умовах глобалізації / А. Бірюкова // Підприємництво, господарство і право. – 2018. – №5. – С. 198-202.
2. Бірюков Р.М. Глобалізація та її вплив на правову сферу / Р.М. Бірюков // Українсько грецький міжнародний науковий юридичний журнал «Порівняльно правові дослідження». – 2009. – №2. – С. 36-40.
3. Вишняков О.К. Наднаціональність як правовий феномен / О.К. Вишняков // Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». – 2014. – Т. 14. – С. 119-124.
4. Задорожня С.М. Правова глобалізація та місце у ній основних принципів міжнародного права / С.М. Задорожня // Науковий вісник Чернівецького університету. 2013. – Вип. 682. – С. 48-53.
5. Настяк І.Ю. Взаємодія сучасних правових систем світу в умовах глобалізації / І.Ю. Настяк // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». – 2014. – №7. – С. 35-37.
6. Пархоменко М.Н. Гармонізація законодавства України з європейським та міжнародним правом: методи, етапи, види / М.Н. Пархоменко // Часопис Київського університету права. – 2012. – №1. – С. 338-342.
7. Ротару А.В. Механізм зближення національних правових систем / А.В. Ротару // Альманах права. – 2011. – Вип. 2. – С. 254-256.
8. Сидоренко О.О. Правова система України в контексті глобалізації / О.О. Сидоренко // Теорія і практика правознавства. – 2016. – Вип. 1(9). – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2016_1_6.
9. Чабах О.М. Правова гармонізація як необхідна складова євроінтеграційних процесів України / О.М. Чабах // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. – 2014. – №3. – С. 46-50.
10. Яковлюк І.В. Прояв наднаціональності в Європейському Союзі / І.В. Яковлюк // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – 2006. – Вип. 12. – С. 121-128.
11. Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу: теоретичні та практичні аспекти: матеріали III Всеукраїнської за міжнародною участю науковопрактичної конференції (м. Полтава, 25-26 жовтня 2018 року). – Полтава:

Россава, 2018. – 224 с.

12. Правові засади європейської та євроатлантичної інтеграції України: досягнення та перспективи: матеріали учасників заочної науково-практичної конференції (Львів, 31 жовтня 2017 року). – Львів: ННПП НУ «Львівська Політехніка», 2017. – 157 с.

Практичне заняття 2

Тема 2. Трансформація концептуальних положень про сталий розвиток у вимоги національного законодавства.

Мета заняття: висвітлення окремих перспективних напрямів модернізації національного законодавства України у контексті втілення у правову систему держави концептуальних засад сталого розвитку.

Задачі заняття: аналіз міри розкриття та повноти визначення терміну сталий розвиток як концептуального орієнтиру економічної політики в законодавстві; висвітлення стану і проблем нормативно-правового забезпечення сталого розвитку в Україні; систематизація стратегічних положень щодо запровадження концептуальних засад сталого розвитку в Україні; визначення очікуваних результатів імплементації програмних заходів переходу до сталого розвитку.

План заняття:

1. Концепція сталого розвитку як загальносвітовий імператив.
2. Цілі сталого розвитку 2016-2030 рр., схвалені в рамках 70-ої сесії Генеральної Асамблеї ООН.
3. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року.
4. Моніторинг та інформування щодо реалізації Стратегії «Україна – 2020».
5. Цифрові платформи як інструмент втілення у правову систему держави концептуальних засад сталого розвитку.
6. Державна політика України у галузі сталого розвитку.
7. Інституційний та організаційно-управлінський механізми державного регулювання сталого розвитку України.

Визначення основних термінів: сталий розвиток, концепція сталого розвитку, імперативи сталого розвитку, модель сталого розвитку, стратегія сталого розвитку, державна політика, національний план, цифрова платформа, міжнародні угоди.

Теми доповідей:

1. Витоки концепції сталого розвитку та глобальні конвенції ООН та стан їх імплементації в Україні.
2. Основні завдання переходу України до сталого розвитку.
3. Міжнародні угоди, до яких приєдналась Україна.
4. Концепція, Стратегія та Національний план дій щодо переходу до сталого розвитку.

5. Механізми, етапи та очікувані результати імплементації програмних заходів переходу до сталого розвитку.
6. Врегулювання в межах адміністративного, господарського, фінансового та інших галузей законодавства владної компетенції органів держави стосовно реалізації державної політики сталого розвитку.
7. Правові передумови забезпечення та концептуальні засади сталого розвитку територіальних громад.

Список рекомендованої літератури

1. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», затверджена Указом Президента України від 12.01.2015 №5 // Офіційний вісник України. – 2015. – №4. – Ст. 67.
2. Стратегія сталого розвитку України до 2030 р. (проект). Інститут географії НАН України: URL: <https://igu.org.ua/sites/default/files/Стратегія-сталого-розвитку.pdf> (дата звернення: 06.07.2018).
3. Про Концепцію сталого розвитку України: проект Закону від 25.04.2001 № 3234. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?skl=4&pf3516=3234 (дата звернення: 06.07.2018).
4. Про Концепцію переходу України до сталого розвитку: проект Закону від 19.12.2001 № 3234-1. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=11647 (дата звернення: 06.07.2018).
5. Про Концепцію переходу України до сталого розвитку: проект постанови Кабінету Міністрів України від 02.07.2004 №5749. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=5749&skl=5 (дата звернення: 01.07.2018).
6. Бурик З.М. Теоретико-методологічні засади державного регулювання сталого розвитку України: дис. ... д-ра наук з держ. управління: спец. 25.00.02 – «Механізм державного управління» / З.М. Бурик. – Київ, 2018. – 468 с.
7. Васильєва О.І. Концептуальні засади сталого розвитку територіальних громад / О.І. Васильєва // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – №8. – С. 74-78.
8. Джабраїлов Р.А. Перспективи модернізації господарського законодавства України у контексті концепції сталого розвитку / Р.А. Джабраїлов, В.К. Малолітнева, Т.С. Гудіма // Економіка та право. – 2018. – №2(50). – С. 3-19.
9. Шаповалова О.В. Знання про цифрову економіку – у сучасну освіту: спосіб має значення / О.В. Шаповалова // Актуальні проблеми права: теорія і практика: збірник наукових праць. – 2018. – №36.
10. Сталій розвиток: інформаційно-аналітична записка. Науково-дослідний інститут праці і зайнятості населення Міністерства соціальної політики України і НАН України: URL: <http://ipzn.org.ua/stalyj-rozvytok-informatsijnoanalitichna-zapyska> (дата звернення: 04.07.2017).
11. Поняття сталого розвитку. Критерії та принципи. Екологічна домінанта сталого розвитку. Навчальні матеріали онлайн. URL: http://pidruchniki.com/ekologiya/ponyattya_stalogo_rozvitku_kriteriyi_printsipi_ekologichna_dominanta_stalogo_rozvitku (дата звернення: 06.07.2018).
12. Цілі сталого розвитку: Україна: національна доповідь 2017. United Nations / Ukraine. URL: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf (дата звернення: 06.07.2018).

звернення: 06.07.2018).

13. Проблеми сталого розвитку суспільства: погляд очима різних поколінь: монографія / [за заг. ред. О. Ю. Березіної, Ю. В. Ткаченко]; Національна мережа ВНЗ-партнерів спільного Проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду»; Черкаський державний технологічний університет. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2016. – 714 с.

Практичне заняття 3

Тема 3. Адаптація господарського законодавства до вимог ЄС щодо сталого розвитку.

Мета заняття: аналіз методологічних аспектів адаптації господарського законодавства до вимог сталого розвитку як визнаних світовим співтовариством цілей і принципів, модифікованих з урахуванням правових традицій України.

Задачі заняття: висвітлення основних тенденцій та закономірностей розвитку господарського законодавства у контексті виконання вимог сталого розвитку; систематизація методів гармонізації цінностей права; дослідження сучасних напрямків дерегуляції бізнес-середовища як основного елементу практичної імплементації нової моделі розвитку України та невід'ємної складової частини європейської інтеграції; характеристика відповідних законоположень про господарське використання природних ресурсів згідно з принципами сталого розвитку.

План заняття:

1. Сучасні європейські тенденції та закономірності розвитку господарського законодавства з урахуванням принципів сталого розвитку.
2. Соціальна складова сталого розвитку та соціальне призначення господарського законодавства.
3. Адаптація господарського законодавства до законодавства ЄС у контексті виконання вимог сталого розвитку.
4. Деретуляція та розвиток підприємництва у Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020».
5. Формування соціально-орієнтованої економіки.
6. Підвищення ефективності господарського використання природних ресурсів.
7. Довгострокові організаційно-господарські зобов'язання стратегічного інвестування.

Визначення основних термінів: економічне законодавство, європейська інтеграція, стабільний розвиток, господарська діяльність, адаптація, правовий режим, дерегуляція, природні ресурси, узгодження, екологія, господарський договір.

Теми доповідей:

1. Забезпечення імплементації в господарське законодавство України

- загальноєвропейських принципів організації та здійснення економічної діяльності.
2. Проблеми інтеграції господарського законодавства України і країн членів ЄС в умовах сталого розвитку.
 3. Забезпечення узгодження приватних інтересів суб'єктів господарювання та суспільних (публічних) інтересів за рахунок збалансування прав, обов'язків та відповідальності учасників господарських відносин.
 4. Тлумачення господарських договорів в законодавстві України та країн-членів ЄС.
 5. Деретуляція підприємницької діяльності на законодавчому рівні як якісний і сталий напрямок поліпшення бізнес-клімату в Україні та його поступове наближення до найкращих практик зарубіжних країн
 6. Підвищення ефективності захисту прав і законних інтересів суб'єктів господарської діяльності, правових гарантій свободи підприємництва у взаємовідносинах з органами державної влади, захисту прав національного товаровиробника в умовах євроінтеграції України.
 7. Господарсько-правове стимулювання ділової активності та інвестиційної привабливості у сфері економіки.

Список рекомендованої літератури

1. Валюх А.М. Адаптація законодавства щодо формування державної стратегії розвитку природного капіталу України відповідно до вимог Європейського Союзу / А.М. Валюх // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – №5. – С. 67-72.
2. Мамутов В.К. Развитие хозяйственного законодательства и хозяйственно-правовой мысли в суверенной Украине: Доклад на междунар. науч.-практ. конф. «Хозяйственное законодательство Украины: практика применения и перспективы развития в контексте европейского выбора», 30 сент. 2004 г. / Институт экономико-правовых исследований НАН Украины; Донецкий национальный ун-т. экономико-правовой факультет – Донецк, 2004. – 42 с.
3. Задихайло Д.В. Стратегія держави в системі законодавчого регулювання економічних відносин / Д.В. Задихайло // Вісник Академії правових наук України. – 2006. – №1. – С. 131-136.
4. Задихайла Д.В. Господарсько-правове забезпечення економічної політики держави: монографія / Д.В. Задихайло. – Х.: Юрайт, 2012. – 456 с.
5. Замрига А. Проблематика оновлення господарського законодавства в контексті угоди про асоціацію між Україною та ЄС / А. Замрига // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – №6. – С.60-65.
6. Зельдіна О. Поняття та напрями модернізації господарського законодавства / О. Зельдіна, В. Гришко // Юридична Україна. – 2015. – №7-8. – С. 58-61.
7. Джабраїлов Р.А. Перспективи модернізації господарського законодавства України у контексті концепції сталого розвитку / Р.А. Джабраїлов, В.К. Малолітнева, Т.С. Гудіма // Економіка та право. – 2018. – №2(50). – С. 3-19.
8. Колесніков О.А. Державна регуляторна політика та дерегуляція: господарсько-правовий аспект / О.А. Колесніков // Економічна теорія та право. – 2016. –

- №1(24). – 148-158.
9. Новікова В.С. Теоретико-правові засади модернізації господарського законодавства України на принципах сталого розвитку / В.С. Новікова // Порівняльно-аналітичне право. – 2017. – №2. – С. 92-94.
 10. Шаповалова О.В. Адаптація господарського законодавства до вимог сталого розвитку: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.04 – «Господарське право; господарсько-процесуальне право» / О.В. Шаповалова. – Донецьк, 2007. – 35 с.
 11. Шаповалова О.В. Адаптація господарського законодавства до вимог ЄС щодо сталого розвитку / О.В. Шаповалова // Актуальні проблеми права: теорія і практика: збірник наукових праць. – 2016. – №32. – С. 25-40.
 12. Актуальні правові проблеми господарської діяльності в Україні: збірник матеріалів науково-практичного семінару, присвяченого 10-річчю кафедри господарсько-правових дисциплін (30 травня 2018 року) / За заг. редакцією М.С. Долинської. – Львів: ЛьвДУВС, 2018. – 152 с.
 13. Проблеми сталого розвитку суспільства: погляд очима різних поколінь: монографія / [за заг. ред. О. Ю. Березіної, Ю. В. Ткаченко]; Національна мережа ВНЗ-партнерів спільного Проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду»; Черкаський державний технологічний університет. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2016. – 714 с.

Практичне заняття 4

Тема 4. Зарубіжний досвід реалізації інноваційної стратегії сталого розвитку.

Мета заняття: вивчення зарубіжного досвіду імплементації стратегії сталого розвитку з метою його впровадження у господарське національне законодавство України.

Задачі заняття: аналіз досвіду розвинених країн світу щодо імплементації цілей сталого розвитку в національне господарське законодавство; визначення спільних рис та розбіжностей в цьому процесі в різних країнах; визначення етапів становлення концепцій сталого розвитку в Європейському Союзі; аналіз досвіду розвинених країн світу щодо державного регулювання та виокремлення його сучасних дієвих інструментів у сферах природокористування та охорони навколишнього природного середовища; аналіз прогресивних напрацювань розвинених країн світу щодо організаційних форм, механізмів та інструментів регулювання екологічної безпеки, що можуть бути адаптованими до умов України в процесі побудови нової екологічної політики в державі.

План заняття:

1. Необхідність впровадження зарубіжного досвіду реалізації стратегії сталого розвитку у правотворчу діяльність України.
2. Зарубіжний досвід імплементації цілей сталого розвитку в національне господарське законодавство.
3. Досвід державного регулювання сталого розвитку в державах Європейського Союзу.

4. Досвід природокористування європейських країн в умовах сталого розвитку.
5. Досвід розвинених країн світу щодо державного регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища.
6. Практика Європейського Союзу щодо підвищення рівня імплементації екологічної політики і права ЄС в державах-членах.
7. Огляд основних напрямів Енергетичної стратегії Європейського Союзу.

Визначення основних термінів: досвід зарубіжних країн, інституціональне забезпечення, ЄС, інструменти державного регулювання, раціональне використання природних ресурсів, охорона навколишнього природного середовища, екологічне законодавство, екологічне управління, екологічна безпека, екологічна політика, енергетична стратегія, енергоефективність.

Теми доповідей:

1. Доцільність модернізації господарського законодавства України на основі досвіту розвинених країн світу.
2. Європейський досвід формування відкритої та конкурентоспроможної економіки.
3. Досвід розвинених країн світу щодо дерегулювання господарської діяльності.
4. Зарубіжний досвід впровадження стійких («зелених») закупівель.
5. Особливості екологічного оподаткування у зарубіжних країнах.
6. Аграрне законодавство зарубіжних країн в умовах сталого розвитку.
7. Розвиток системи європейських безпечних технічних стандартів й норм у будівництві та запобігання надзвичайним подіям та катастрофам.

Список рекомендованої літератури

1. Артеменко О.В. Державна політика щодо природокористування у контексті забезпечення національної безпеки України: дис. ... канд. наук з держ. управління: спец. 25.00.01 – «Теорія та історія державного управління. Державне управління» / О.В. Артеменко. – Київ, 2018. – 233 с.
2. Бокови́кова Ю.В. Зарубіжний досвід державного регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища / Ю.В. Бокови́кова, О.В. Панова // Актуальні проблеми державного управління. – 2018. – №1(53). – URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2018-1/doc/6/01.pdf>.
3. Бурик З.М. Теоретико-методологічні засади державного регулювання сталого розвитку України: дис. ... д-ра наук з держ. управління: спец. 25.00.02 – «Механізм державного управління. Державне управління» / З.М. Бурик. – Київ, 2018. – 468 с.
4. Верховод О.М. Іноземний досвід дерегулювання господарської діяльності / О.М. Верховод // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 1. – Т. 1. – С.228-233.
5. Кірова М.О. Досвід зарубіжних країн щодо інституціонального забезпечення екологічної безпеки: пропозиції для України / М.О. Кірова // Збалансоване природокористування. – 2018. – 1. – С.158-165.
6. Куц М.О. Досвід ЄС в сфері економічного стимулювання до охорони НПС /

- М.О. Куш, Н.Л. Авраменко // Молодий вчений. – 2016. – №12(39). – С.780-784.
7. Легеза Ю.О. Досвід зарубіжних країн зі здійснення публічного управління щодо оподаткування діяльності, пов'язаної з використанням природних ресурсів / Ю.О. Легеза // Прикарпатський юридичний вісник. – 2017 – №3(18). – С.67-7.
 8. Макосій С.Д. Зарубіжний досвід реалізації стратегії сталого розвитку / С.Д. Макосій // Молодий вчений. – 2016. – №6(33). – С. 324-328.
 9. Мельник Л.Г. Досвід Європейського Союзу у формуванні інноваційної стратегії сталого розвитку / Л.Г. Мельник, І.Б. Дегтярьова // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2012. – №1. – С. 190-200.
 10. Новікова В.С. Зарубіжний досвід імплементації цілей сталого розвитку в національне господарське законодавство / В.С. Новікова // Порівняльно-аналітичне право. – 2018. – №2. – С. 159-161.
 11. Новікова В.С. Основні тенденції розвитку господарського законодавства зарубіжних країн з урахуванням принципів сталого розвитку / В.С. Новікова // Юридичний електронний науковий журнал. – 2017. – №3. – С. 61-64. – URL: http://www.lsej.org.ua/3_2017/18.pdf.
 12. Імплементація екологічних зобов'язань в умовах дерегуляції в Європейському Союзі: досвід кращих практик для України. Аналітичний документ. – Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля». – 2017. – 38с.
 13. Основні положення енергетичних стратегій та програм Європейського Союзу щодо розвитку енергетичної сфери в умовах формування загальноєвропейського ринку електроенергії. – Київ, 2017. – 93 с.
 14. Турченко О.Г. Впровадження стійких («зелених») закупівель: зарубіжний досвід / О.Г. Турченко // Правничий часопис Донецького університету. 2016. – №1/2. – С. 73-80.

Практичне заняття 5

Тема 5. Дозвільні та договірні відносини у сфері природокористування та охорони навколишнього природного середовища.

Мета заняття: аналіз правової природи дозвільних та договірних правовідносин у сфері екології, визначення господарсько-правового характеру цих правовідносин, їх предмет та об'єкт, порівняно з іншими різновидами дозвільних та договірних правовідносин.

Задачі заняття: аналіз правової природи дозвільних та договірних правовідносин у сфері екології; аналіз господарсько-правового характеру цих правовідносин, визначення їх предмету та об'єкту, порівняно з іншими різновидами дозвільних та договірних правовідносин; дослідження сучасного стану та перспектив вдосконалення дозвільно-договірного регулювання використання природних ресурсів в умовах сталого розвитку.

План заняття:

1. Законодавча основа видачі дозвільних документів у сфері екології.
2. Дозвільні відносини в екологічній сфері.

3. Комплексний міжгалузевий інститут права спеціального природокористування.
4. Механізм правового регулювання господарської діяльності в окремих сферах (добувній промисловості, електроенергетиці, металургійній промисловості, будівельній та аграрній діяльності тощо).
5. Екологічні обмеження, що обумовлюють видачу дозвільних документів.
6. Договори використання природних ресурсів у системі договірного регулювання екологічних відносин та їх правова природа.
7. Характеристика окремих видів договорів використання природних ресурсів.

Визначення основних термінів: документ дозвільного характеру, екологія, природоресурсові дозволи, екологічна безпека, дозвільні правовідносини, договірні правовідносини, договір використання природних ресурсів.

Теми доповідей:

1. Правовий режим та правові титули використання природних ресурсів у сфері господарської діяльності.
2. Правові основи екологічного управління та повноваження державних органів в галузі використання природних ресурсів, охорони навколишнього середовища й забезпечення екологічної безпеки.
3. Правове регулювання охорони та використання земель та надр згідно вимог сталого розвитку.
4. Правова охорона, використання й відтворення вод в умовах сталого розвитку.
5. Правове регулювання охорони атмосферного повітря в умовах сталого розвитку.
6. Правове регулювання поводження з відходами в умовах сталого розвитку.
7. Перспективи вдосконалення дозвільно-договірного регулювання використання природних ресурсів з урахуванням принципів сталого розвитку.

Список рекомендованої літератури

1. Апанасенко К.І. Окремі теоретичні питання організаційно-господарських відносин (на прикладі дозвільних відносин у сфері господарювання). Економіка та право. – 2016. – №3. – С.121-133. URL: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2016.03.121>.
2. Артеменко О.В. Державна політика щодо природокористування у контексті забезпечення національної безпеки України: дис. ... канд. наук з держ. управління: спец. 25.00.01 – «Теорія та історія державного управління» / О.В. Артеменко. – Київ, 2018. – 233 с.
3. Апанасенко К.І. Про правову природу та правове регулювання дозвільних відносин у сфері природокористування та охорони навколишнього природного середовища / К.І. Апанасенко К.І. // Економіка та право. – 2018. – №2(50). – С. 20-33.
4. Валух А.М. Адаптація законодавства щодо формування державної стратегії розвитку природного капіталу України відповідно до вимог Європейського Союзу / А.М. Валух // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – №5. – С. 67-72.
5. Горбань Є.С. Державне управління у сфері довкілля в умовах європейської

- інтеграції України: дис. ... канд. наук з держ. управління: спец. 25.00.01 – «Теорія та історія державного управління» / Є.С. Горбань. – Київ, 2017. – 212 с.
6. Джумагельдієва Г.Д. Хозяйственное использование природных ресурсов в структуре правовых учебных дисциплин / Г.Д. Джумагельдієва // Вісник Донецького національного університету. – 2012. – №2. С. 35-41.
 7. Кобецька Н.Р. Дозвільне та договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.06 – «Земельне право, аграрне право, екологічне право, природоресурсне право» / Н.Р. Кобецька. – Київ, 2016. – 418 с.
 8. Кобецька Н.Р. Дозвільне і договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: питання теорії та практики : монографія / Н.Р. Кобецька. – Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. – 271 с.
 9. Коваленко Ю.Л. Конспект лекцій з курсу «Природоохоронне законодавство та екологічне право» / Ю. Л. Коваленко; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2016. – 108 с.
 10. Семенець Р.Ю. Правові засади адаптації законодавства України у сфері поводження з відходами відповідно до норм права Європейського Союзу / Р.Ю. Семенець // Порівняльно-аналітичне право. – 2017. – 6. – С. 175-180.
 11. Шаповалова О.В. Адаптація господарського законодавства до вимог сталого розвитку: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.04 – «Господарське право; господарсько-процесуальне право» / О.В. Шаповалова. – Донецьк, 2007. – 35 с.
 12. Шаповалова О.В. Адаптація господарського законодавства до вимог ЄС щодо сталого розвитку / О.В. Шаповалова // Актуальні проблеми права: теорія і практика: збірник наукових праць. – 2016. – №32. – С. 25-40.
 13. Імплементация екологічних зобов'язань в умовах дерегуляції в Європейському Союзі: досвід кращих практик для України. Аналітичний документ. – Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля». – 2017. – 38с.
 14. Актуальні правові проблеми господарської діяльності в Україні: збірник матеріалів науково-практичного семінару, присвяченого 10-річчю кафедри господарсько-правових дисциплін (30 травня 2018 року) / За заг. редакцією М.С. Долинської. – Львів: ЛьвДУВС, 2018. – 152 с.
 15. Проблеми сталого розвитку суспільства: погляд очима різних поколінь: монографія / [за заг. ред. О. Ю. Березіної, Ю. В. Ткаченко]; Національна мережа ВНЗ-партнерів спільного Проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду»; Черкаський державний технологічний університет. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2016. – 714 с.

Практичне заняття 6

Тема 6. Оцінка показників сталого розвитку у звітах.

Мета заняття: розкриття теоретичних і практичних аспектів нефінансової звітності зі сталого розвитку та надання оцінки результатам аналізу щодо стану її впровадження суб'єктами господарювання у світі та в Україні.

Задачі заняття: дослідження теоретичних і практичних аспектів інформаційного забезпечення управління сталим розвитком суб'єктів господарювання; ознайомлення з інструментарієм розробки нефінансових звітів; оцінка видів та якості нефінансових звітів; визначення проблем і передумов впровадження інтегрованої моделі звітності як інструменту забезпечення сталого розвитку; стимулювання подальшої професіоналізації нефінансової звітності в Україні.

План заняття:

1. Міжнародна організація «Глобальна ініціатива із звітування» (Global Reporting Initiative – GRI).
2. Система звітування про показники сталого розвитку.
3. Визнання системи представниками великого бізнесу, транснаціональних кампаній, неурядових організацій, інвесторів, контролюючих організацій та інших.
4. Практичні результати застосування системи звітування про показники сталого розвитку.

Визначення основних термінів: сталий розвиток, сталі рішення, корпоративна соціальна відповідальність, зацікавлені особи, нефінансова звітність, Глобальна ініціатива зі звітності, інтегрована звітність.

Теми доповідей:

1. Оцінка показників, які характеризують людський і трудовий потенціал країни.
2. Оцінка показників, які характеризують обсяги і джерела формування особистих доходів.
3. Оцінка показників, які характеризують розподіл доходів між окремими групами населення.
4. Оцінка показників, які характеризують обсяги і структуру споживання матеріальних благ та послуг.

Список рекомендованої літератури

1. Астапкевич М. Анализ распространенности отчетности в области устойчивого развития в соответствии со стандартами GRI / М. Астапкевич // Современные тренды экологически устойчивого развития. Международная научная конференция, посвященная памяти академика Т.С. Хачатурова: Сборник тезисов / Под ред. С.Н. Бобылева, И.Ю. Ховавко. – М.: Экономический факультет МГУ им. М.В. Ломоносова, 2018. – С. 14-16.
2. Брайрактар Ю.П. Нефінансова звітність підприємств та етапи її формування / Ю.П. Брайрактар // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. – 2015. – Вип. 1/1. – Т. 20. – С. 57-60.
3. Васильчук І.П. Нефінансова звітність як інструмент управління сталим розвитком корпорацій / І.П. Васильчук // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2015. – Вип. №11.

- С. 212-215.
4. Воробей В. Нефінансова звітність: інструмент соціально-відповідального бізнесу / В. Воробей, І. Журовська // Представництво ООН в Україні / Ініціатива Глобального договору в Україні. – Київ, 2010. – 82 с.
 5. Ільченко Н.В. Світові тенденції розвитку не фінансової звітності та розкриття інформації зі сталого розвитку / Н.В. Ільченко // Електронний журнал «Ефективна економіка». – 2015. – №9. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4297>.
 6. Максимів Ю.В. Проблеми розкриття інформації у звітності суб'єктів господарювання у контексті сталого розвитку / Ю.В. Максимів // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку: збірник наукових праць. – 2015. – № 835. – С. 179-184.
 7. Маликова О.И. Особенности учета показателей энергоэффективности... на региональном уровне и формирование модели зеленой экономики / О.И. Маликова // Современные тренды экологически устойчивого развития. Международная научная конференция, посвященная памяти академика Т.С. Хачатурова: Сборник тезисов / Под ред. С.Н. Бобылева, И.Ю. Ховавко. – М.: Экономический факультет МГУ им. М.В. Ломоносова, 2018. – С. 99-100.
 8. Мамий И.П. Концептуальная основа построения системы показателей... энергетической статистики / И.П. Мамий // Современные тренды экологически устойчивого развития. Международная научная конференция, посвященная памяти академика Т.С. Хачатурова: Сборник тезисов / Под ред. С.Н. Бобылева, И.Ю. Ховавко. – М.: Экономический факультет МГУ им. М.В. Ломоносова, 2018. – С. 102-104.
 9. Москалюк Г.О. Нефінансова звітність у реалізації концепції сталого розвитку в Україні / Г.О. Москалюк // Облік і контроль в управлінні економічною стійкістю підприємств в умовах глобалізації: монографія / під ред. В.Ф. Максимової. – Одеса: ОНЕУ, 2014. – С. 323-373.
 10. Романенко О.А. Аналіз інтегрованої звітності у забезпеченні сталого розвитку суспільства / О.А. Романенко, О.В. Комірна // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – №17. – С. 880-887.
 11. Сікорська Т.С. Інтеграція не фінансових показників у звітність суб'єкта господарської діяльності / Т.С. Сікорська, О.О. Осадча // Молодий вчений. – 2014. – №6(09). – С.38-41.
 12. Сокол О.Г. Парадигмальне моделювання обліковоаналітичного забезпечення звітності зі сталого розвитку сільськогосподарських підприємств / О.Г. Сокол // Облік і фінанси. – 2017. – №4(78). – С. 81-89.

Практичне заняття 7

Тема 7. Проблеми формування інноваційного суспільства в Україні.

Мета заняття: аналіз здатності здобувачів вищої освіти до нововведень та вміння їх оцінювати щодо умов економічного розвитку України.

Задачі заняття: дослідження концептуальних засад становлення інноваційного суспільства в Україні; характеристика ресурсів заснованих на нових знаннях, наукових ідеях та інформації; аналіз сучасного стану нормативно-правового забезпечення інноваційного розвитку в Україні; визначення проблем, пріоритетів та подальших напрямів розвитку ІТ-законодавства; розкриття навичок інноваційної активності здобувачів вищої освіти відносно впровадження прогресивних нововведень у практику.

План заняття:

1. Інноваційне суспільство – новий історичний етап цивілізаційного розвитку.
2. Політика державної підтримки інноваційної діяльності.
3. Законодавче забезпечення інноваційного розвитку українського суспільства.
4. Державна підтримка інтелектуальної власності в Україні.
5. Особливості стратегії інноваційного розвитку науки в сучасних умовах.

Визначення основних термінів: інноваційне суспільство, інновації, інноваційна діяльність, інноваційний розвиток, інноваційна модель, інтелектуальна власність, ІТ-законодавство, національна інноваційна система, інформаційне забезпечення.

Теми доповідей:

1. Інформаційне забезпечення інновацій: соціально-комунікаційний контекст аналізу.
2. Основні напрями державної політики у сфері становлення інноваційного суспільства в Україні.
3. Національна інноваційна система: стан та законодавче забезпечення розвитку.
4. Інноваційна діяльність та інноваційна модель соціально-економічного розвитку: Україна на тлі світових процесів.
5. Стратегічне управління інноваційними процесами на підприємстві.

Список рекомендованої літератури

1. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Національна інноваційна система: стан та законодавче забезпечення розвитку»: Постанова Верховної Ради України від 6 липня 2018 року №8571 / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64374.
2. Іванов С. М. Наноіндустрія як умова становлення інноваційного суспільства в Україні / С.М. Іванов, В.В. Карасюк // Право та інновації. – 2015. – Вип. 3(11) – С. 28-38.
3. Пасмор Ю.В. Окремі питання структурно-семантичної консолідації законодавства / Ю. В. Пасмор // Теорія і практика правознавства: електрон. наук. фак. вид. – 2014. – №1. – URL: http://nauka.juracademy.kharkov.ua/download/el_zbirnik/1.2014/2.1.pdf.
4. Пасмор Ю.В. Системні характеристики інформаційного забезпечення правової науки / Ю.В. Пасмор // Актуальні питання інтелектуальної власності та

- інноваційного розвитку: матеріали II Міжнар. наук.– практ. конф., 21 берез. 2014 р. – URL: <http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2014/03/Pasmor.pdf>.
47. Пасмор Ю.В. Системні характеристики інформаційного забезпечення правової науки / Ю. В. Пасмор // Актуальні питання інтелектуальної власності та інноваційного розвитку = Актуальные вопросы интеллектуальной собственности и инновационного развития: матеріали II міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 21 берез. 2014 р. / Нац. акад. прав. наук. України [та ін.]. – Харків: НДІ ПЗІР, 2014. – С. 209-212.
5. Шевченко Л. С. Інноваційні моделі соціально-економічного розвитку: Україна на тлі світових процесів / Л. С. Шевченко // Економічна теорія та право. – 2015. – № 2. – С. 9–20.
6. Безпека людського розвитку в правовій, соціальній державі: монографія / Л.С. Шевченко, О.А. Гриценко, Т.М. Камінська та ін.; за заг. ред. Л.С. Шевченко. – Х.: НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», 2013. – 850 с.
7. Економіка інтелектуальної власності: науково-методичні матеріали для підготовки докторантів, аспірантів і магістрів за напрямом «Інтелектуальна власність» / Л.С. Шевченко, О.А. Гриценко, Т.М. Камінська та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л.С. Шевченко. – Х.: Право, 2015. – 120 с.
8. Концептуальні засади правового забезпечення інноваційної політики України: монографія / Д.В. Задихайло, Г.П. Клімова, Л.С. Шевченко та ін.; за ред. Д.В. Задихайла. – Х.: Право, 2014. – 464 с.
9. Правове регулювання інноваційних відносин в Україні» – Правове регулювання інноваційних відносин: колективна монографія / за наук. ред. Ю.Є. Атаманової – Харків: Юрайт, 2013. – 756 с.
10. Теоретичні засади правового регулювання інвестування інноваційного розвитку в Україні: колективна монографія / кол. авторів, С.М. Прилипко, М.І. Іншин, Р.П. Бойчук, С.В. Глібко та ін. – Харків: Право, 2014. – 476 с.

Практичне заняття 8

Тема 8. Трансформаційні процеси в освітній сфері в контексті парадигми сталого розвитку.

Мета заняття: вивчення та характеристика процесів трансформації української освіти у контексті європейської інтеграції та актуалізація питань реформування вітчизняної системи освіти з огляду на нові світові стандарти та нанотехнології.

Задачі заняття: аналіз норм освітнього законодавства як основи правового регулювання сфери розвитку освіти та забезпечення якості надання освітніх послуг; дослідження актуальних проблем розвитку державної освітньої політики в Україні; виокремлення шляхів реалізації певних заходів для поступового включення України в європейський освітній простір; обґрунтування основних напрямів трансформаційних процесів в сучасній освіті в аспекті «освіта – євроінтеграція», що сприяють підвищенню інноваційного потенціалу освітньої сфери в контексті сталого розвитку.

План заняття:

1. Освіта як важливий напрям державної політики в умовах глобалізації та євроінтеграції.
2. Нормативно-правове забезпечення освітніх змін в Україні в умовах сталого розвитку.
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року.
4. Інституції у сфері освіти для сталого розвитку.
5. Трансформаційний курс на цифровий розвиток у сферах освіти.
6. SMART-освіта та особливості її впровадження в Україні.
7. Розвиток концепції в рамках процесу «Довкілля для Європи» та основні досягнення в Україні.

Визначення основних термінів: освіта для сталого розвитку, освітні інституції, переорієнтація освіти, ключові компетенції у сфері сталості, трансформаційна педагогіка, освітні агенти, сталі навчальні середовища, освітні практики, освітні реформи, цифровий розвиток, цифрова грамотність, діджитал-технології, SMART-освіта.

Теми доповідей:

1. Ключові тенденції політики ЄС у сфері освіти та навчання.
2. Європейський досвід реалізації соціального партнерства у сфері професійної освіти.
3. Сучасні проблеми в освітній сфері України в контексті євроінтеграції.
4. Основні напрямки європейського реформування системи професійної освіти в Україні.
5. Сучасні підходи до формування нової моделі освіти в Україні.
6. Діджитал-технології та комунікації в освіті.
7. Впровадження концепції партнерських взаємовідносин в освітній простір.

Список рекомендованої літератури

1. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII (чинний, поточна редакція – Редакція від 19.01.2019, підстава – 2657-VIII, 2661-VIII) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 року №344/2013 / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
3. Буяшенко В. Сталий розвиток і сучасна парадигма освіти / В. Буяшенко // Вісник АПСВТ. – 2017. – №2. – С.72-74.
4. Воронько О.І. Концептуальні засади маркетингу партнерських взаємовідносин на ринку вищої освіти / О.І. Воронько // Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». – 2018. – №3-1(46). – С.103-109.
5. Іванова Т.В. Вища освіта в контексті європейського сталого розвитку // Т.В.

- Іванова // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка, Психологія. – 2017. – №10. – URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/12485/16880>.
6. Картух О.Я. Проблеми трансформації української освіти в контексті європейської інтеграції / О.Я. Картух // Право. Серія «Економіка і право»,. – 2015. – Вип. 27. – С. 283-288.
 7. Потай І.Ю. Напрями інноваційної трансформації освіти у контексті сталого розвитку / І.Ю. Потай // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.11. – С. 398-404.
 8. Сбруєва А.А. Теорії та технології інноваційного розвитку вищої освіти: глобальний і регіональний контексти: монографія / А.А. Сбруєва. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – 520 с.
 9. Семенець-Орлова І.А. Нормативно-правове забезпечення освітніх змін в Україні / І.А. Семенець-Орлова // Теорія та практика державного управління. – 2017. – №3(58). – URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-3/doc/2/04.pdf>.
 10. Шаповалова О.В. Знання про цифрову економіку – у сучасну освіту: спосіб має значення / О.В. Шаповалова // Актуальні проблеми права: теорія і практика: збірник наукових праць. – 2018. – №36.
 11. Шаповалова О.В. Цифровізація економіки у протидії зловживанням та корупції / О.В. Шаповалова // Перші наукові читання пам'яті академіка В.К. Мамутова: матеріали круглого столу (8 лютого 2019 р., м. Київ). Наук. ред. В.А. Устименко. НАН України. Ін-т економіко-правових досліджень, 2019. – С. 117-120.
 12. Хмелевська О.М. Освіта для сталого розвитку: зміст та інституції / О.М. Хмелевська // Демографія та соціальна економіка. – 2018. – №1(32). – С. 29-42.
 13. Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: зб. матеріалів всеукраїнського круглого столу (Київ, 17 квітня 2018 р.). – К.: КНУБА, 2018. – 364 с.
 14. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; [редкол.: В.Г. Кремень (голова), В.І. Луговий (заст. голови), А.М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В.Г. Кременя. – Київ: Педагогічна думка, 2016. – 448 с.
 15. Освіта для сталого розвитку // Офіційний сайт ініціативи «Освіта в інтересах сталого розвитку в Україні». – URL: <http://ecoosvita.org.ua/storinka-knygy/osvita-dlya-stalogo-rozvytku>.
 16. Smart-освіта: ресурси та перспективи: матеріали III Міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 7 грудня 2018 р.): тези доповідей. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 252 с.

Практичне заняття 9

Тема 9. Адаптація міжнародних антикорупційних заходів в економічній діяльності як загальносвітова проблема.

Мета заняття: вивчення зарубіжного досвіду антикорупційної політики та

імплементация його на теренах України.

Задачі заняття: розкриття проблематики негативного впливу корупції на економічну безпеку зарубіжних країн та України; дослідження сучасного стану запобігання корупції на міжнародному рівні та міжнародного досвіду формування і реалізації антикорупційної політики; оцінка ефективності державної антикорупційної політики в Україні; запропонування практичних заходів раціональної діяльності держави у сфері запобігання і протидії корупції з урахуванням міжнародного досвіду.

План заняття:

1. Система корупційних злочинів у світі та в Україні.
2. Соціально-політична характеристика міжнародних антикорупційних заходів в економічній діяльності.
3. Нормативно-правове регулювання протидії корупції на міжнародному рівні.
4. Правові засади державної антикорупційної політики в Україні.
5. Стратегія розвитку антикорупційних заходів в Україні до 2020 року.
6. Імплементация антикорупційних міжнародно-правових стандартів у національне законодавство України: підстави, проблеми, перспективи.
7. Проблемні питання подолання корупції в Україні та за кордоном.

Визначення основних термінів: корупція, антикорупційна політика, антикорупційні заходи, боротьба з корупцією, протидія корупції, антикорупційна стратегія, економічна безпека, правова реформа, органи державної влади.

Теми доповідей:

1. Інституційне забезпечення заходів протидії корупції в країнах Європейського Союзу.
2. Корупція в Україні: фактори ризику та заходи подолання.
3. Місце Національного антикорупційного бюро України в класифікації спеціалізованих антикорупційних інституцій у світі.
4. Сучасний стан виконання антикорупційних вимог ЄС в Україні.
5. Особливості методики розслідування корупційних злочинів.
6. Протидія корупції в умовах використання інформаційних технологій.
7. Поширення корупції в системі органів державної влади України: причини, проблеми, шляхи запобігання.

Список рекомендованої літератури

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII (чинний, поточна редакція – Редакція від 31.08.2018, підстава – 2462-VIII) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
2. Про Антикорупційну стратегію на 2018-2020 роки: Проект Закону України від 26 квітня 2018 року №8324 / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – URL:

http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63942.

3. Про затвердження Антикорупційної програми Міністерства освіти і науки України на 2018-2020 роки: Наказ Міністерства освіти і науки України від 25 червня 2018 року №675 (чинний, поточна редакція – Редакція від 17.09.2018, підстава – v1006729-18) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0675729-18>.
4. Дробязко А. Індикатори економічної безпеки України як інструменти антикризового управління / А. Дробязко, О. Любіч // Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В. Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2018. – С. 44-58.
5. Дяченко О.П. Імплементация зарубіжного досвіду щодо формування антикорупційної політики України / О.П. Дяченко // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – №17. – С. 17-20.
6. Лавренюк Ю. Організаційно-правовий аспект антикорупційної політики країн ЄС: досвід для України / Ю. Лавренюк // Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України: матеріали 14-ої регіон. наук.-практ. конф. 18 трав. 2017 р., м. Дніпро / за заг. ред. Л.Л. Прокопенка. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2017. – С. 63-66.
7. Новак А. Реалізація функцій держави в процесі формування національної антикорупційної політики / А. Новак // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2018. – №1(36). – С. 31-36.
8. Новіков О. Світовий досвід функціонування спеціалізованих антикорупційних органів / О. Новіков // Ефективність державного управління: зб. наук. пр. Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В.С. Загорського, доц. А.В. Ліпенцева. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2015. – Вип. 43. – С. 52-57.
9. Сиченко В.В. Розробка заходів антикорупційної діяльності для забезпечення економічної безпеки держави / В.В. Сиченко // Наукові праці. Державне управління. – 2012. – Вип. 196. – Т. 208. – С. 97-101.
10. Проблеми вдосконалення діяльності правоохоронних органів щодо виявлення, попередження та припинення корупційних проявів: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (інтернет-видання) / упор. Д. І. Йосифович. Львів: ЛьвДУВС, 2018. – 236 с.
11. Проблеми вдосконалення діяльності правоохоронних органів щодо виявлення, попередження та припинення корупційних проявів: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару 7 квітня 2017 року. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2017. – 228 с.
12. Проблеми вдосконалення діяльності правоохоронних органів щодо виявлення, попередження та припинення корупційних проявів: матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (м. Львів, 8 квітня 2016 року). – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. – 240 с.
13. Профілактика корупційних правопорушень: науково-практична конференція, 7 квітня 2015 р., м. Харків: Збірник тез доповідей. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 357 с.

14. Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 8 груд. 2017 р.) / [редкол.: В.В. Черней, С.Д. Гусарєв, С.С. Чернявський та ін.]. – Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. – 412 с.

Практичне заняття 10

Тема 10. Імплементация стратегічних напрямків державно-приватного партнерства у світі та Україні в умовах сталого розвитку.

Мета заняття: дослідження світового та національного досвіду державно-приватного партнерства для переосмислення взаємодії держави і бізнесу та пошуку найдієвіших механізмів її реалізації в умовах сталого розвитку.

Задачі заняття: з'ясування сутності державно-приватного партнерства в контексті сталого розвитку; дослідження світових практик реалізації державно-приватного партнерства; аналіз зарубіжної та національної нормативно-правової бази організації та здійснення взаємодії між державою і приватним сектором; узагальнення світового досвіду застосування стратегії державно-приватного партнерства; визначення основних проблем та пріоритетних стратегічних напрямів використання механізму державно-приватного партнерства.

План заняття:

1. Державно-приватне партнерство як спосіб забезпечення сталого розвитку країни.
2. Особливості здійснення державно-приватного партнерства у розвинутих країнах.
3. Законодавче забезпечення державно-приватного партнерства на національному рівні.
4. Стан та перспективи розвитку державно-приватного партнерства в Україні у світлі параметрів ефективності державного управління.
5. Практичні проблеми державно-приватного партнерства та шляхи їх вирішення.
6. Договірне регулювання проектів державно-приватного партнерства.
7. Агенція з питань державно-приватного партнерства.

Визначення основних термінів: держава, бізнес, підприємницький сектор, взаємовідносини органів державної влади та приватного сектору, партнер, державно-приватне партнерство, інфраструктурні проекти, Агенція з питань державно-приватного партнерства, юридичний консалтинг, форсайд.

Теми доповідей:

1. Державно-приватне рішення глобальних проблем.
2. Інтернаціоналізація та формування міжнародних стандартів державно-приватного партнерства в умовах глобалізації.
3. Світовий досвід застосування основних форм і моделей державно-приватного партнерства у різних сферах господарювання.
4. Специфіка механізму державно-приватного партнерства в Україні з погляду

міжнародних практик.

5. Окремі проблеми організаційно-правового забезпечення державного управління у сфері здійснення державно-приватного партнерства та їх вирішення у світлі зарубіжного досвіду.
6. Юридичний консалтинг в системі правового забезпечення державно-приватного партнерства.
7. Форсайд як інноваційний інструмент розвитку системи державно-приватного партнерства.

Список рекомендованої літератури

1. Біла І.С. Світовий досвід державно-приватного партнерства / І.С. Біла, Е.І. Іллічова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – Вип. 21. – С. 126-129.
2. Бутник О.О. Аналіз розвитку державно-приватного партнерства в Україні / О.О. Бутник // Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток». – 2014. – №4. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=709>.
3. Данилишин В.І. Зарубіжний досвід державно-приватного партнерства та пропозиції щодо його вдосконалення в Україні / В.І. Данилишин, О.М. Стефанків, О.А. Ціжма // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип. 11. – С. 332-336.
16. Заскалкін А.С. Механізми розвитку державно-приватного партнерства на регіональному рівні: дис. ... канд. наук з держ. управління: спец. 25.00.02 – «Механізм державного управління» / А.С. Заскалкін. – Харків, 2017. – 226 с.
4. Кредісов А.І. Державно-приватне партнерство: світовий досвід та його використання в Україні / А.І. Кредісов, А.О. Білоус // Науковий журнал «Економіка України». – 2016. – 2 (651). – С. 4-15.
5. Круглов В.В. Моделі державно-приватного партнерства / В.В. Круглов // Держава та регіони. Серія «Державне управління». – 2018. – №2(62). – С. 56-61.
6. Лаврентій Д.С. Державно-приватне партнерство: джерелознавчий аналіз дискурсного поля України / Д.С. Лаврентій // Теорія та практика державного управління. – 2018. – №3(62). – URL: http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2018-3/doc/1/1_10.pdf.
7. Лісничка В.М. Структурні засоби реалізації державно-приватного партнерства в постмодерній державі: зарубіжний досвід / В.М. Лісничка // Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток». – 2018. – №12. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1352>.
8. Пакулін С.Л. Розвиток державно-приватного партнерства в регіоні в умовах уповільнення темпів глобалізації економіки / С.Л. Пакулін, Ю.А. Ципкін, А.А. Пакуліна // Международный электронный научный журнал «Траектория науки». – 2017. – №1. – Т.3. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/rozvitok-derzhavno-privatnogo-partnerstva-v-regioni-v-umovah-upovilnennya-tempiv-globali-zatsiyi-ekonomiki>.
9. Петленко Ю.В. Перспективи розвитку державно-приватного партнерства в Україні на основі світового досвіду / Ю.В. Петленко, А.Р. Хоменко // Глобальні

- та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип. 10. – С. 882-886.
- 10.Процак К.В. Договірне регулювання проектів державно-приватного партнерства в Україні / К.В. Процак, О.І. Карий, А.О. Марвіна // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Проблеми економіки та управління. – 2015. – № 815. – С. 83-87.
 - 11.Солодаренко М.О. Розвиток державно-приватного партнерства: зарубіжний досвід / М.О. Солодаренко // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2015. – Вип. 2(46). – С. 91-96.
 - 12.Фоменко О.П. Інституціональний механізм публічно-приватного партнерства в Україні в контексті децентралізації влади: дис. ... канд. наук з держ. управління: спец. 25.00.02 – «Механізм державного управління» / О.П. Фоменко. – Івано-Франківськ, 2018. – 200 с.
 - 13.Шилепницький П.І. Характеристика концепції розвитку державно-приватного партнерства / П.І. Шилепницький, Д.Г. Михайлина, М. В. Ляхович // Економіка та управління національним господарством. – 2016. – Вип. II (62). – С. 35-48.
 - 14.Економіко-правові аспекти державно-приватного партнерства в умовах децентралізації економіки України: матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. молодих учених і студ., Харків, 1-28 лютого 2017 р. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 303 с.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ПРАКТИЧНОМУ ЗАНЯТТІ

Розподіл балів за навчальну діяльність здобувачів вищої освіти під час практичних занять представлений в табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Розподіл балів за навчальну діяльність під час аудиторних занять

Поточний контроль										Підсумковий контроль (залік)	Сума
T ₁	T ₂	T ₃	T ₄	T ₅	T ₆	T ₇	T ₈	T ₉	T ₁₀		
до 7	до 7	до 7	до 7	до 7	до 7	до 7	до 7	до 7	до 7	до 70	до 100

T₁... T₁₀ – теми змістових модулів

Оцінювання знань аспіранта здійснюється за 100-бальною шкалою. Максимальна кількість балів при оцінюванні знань здобувачів вищої освіти з дисципліни, що завершується заліком, становить:

- за поточну успішність – до 70 балів;
- на екзамені – до 30 балів.

При оформленні документів за заліково-екзаменаційну сесію використовується спеціальна таблиця відповідності оцінювання знань здобувачів вищої освіти за різними системами. Відповідність підсумкових рейтингових оцінок у відсотках оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS представлена у табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни

«АДАПТАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО ВИМОГ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

(для здобувачів третього (докторського) рівня вищої освіти денної та заочної
(дистанційної) форм навчання спеціальності 081 «Право»)

Укладач:

ШАПОВАЛОВА Ольга Вікторівна

Оригінал-макет

О.В. Шаповалова

Підписано до друку _____

Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір типограф. Гарнітура Times.

Друк офсетний. Умов. друк. арк. _____. Облік. видавн. арк. _____.

Тираж ____ екз. Вид. № _____. Замовл. № _____. Ціна договірна.

Видавництво Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля

Адреса видавництва: м. Київ, вул. Іоанна Павла II, 17.

Телефон: +38 (050) 218 04 78

E-mail: vidavnictvosnu.ua@gmail.com.